

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2010 No. 288

**Rheoliadau Cyngorau Iechyd Cymuned (Cyfansoddiad,
Aelodaeth a Gweithdrefnau) (Cymru) 2010**

RHAN II

Sefydlu Cyngorau ac Aelodaeth Cyngorau

Aelodaeth Cyngorau

3.—(1) Penodir aelodau Cyngor—

- (a) gan awdurdodau lleol yn unol â'r darpariaethau i bob awdurdod lleol perthnasol wneud penodiadau a osodir yn rheoliad 6;
- (b) gan sefydliadau gwirfoddol yn unol â'r darpariaethau i benodiadau gael eu gwneud ar sail ardaloedd awdurdod lleol perthnasol a osodir yn rheoliad 7, gyda'r sefydliadau gwirfoddol hynny yn cael eu pennu yn unol â'r un rheoliad; ac
- (c) gan Weinidogion Cymru, yn unol â'r darpariaethau i benodiadau gael eu gwneud ar sail ardaloedd awdurdodau lleol perthnasol a osodir yn rheoliad 8;

ac mae cyfanswm yr aelodau a benodir ar bob Cyngor gan y cyrff penodi o dan y rheoliad hwn wedi'i osod allan yn Atodlen 1.

(2) Yn ychwanegol at yr aelodau a benodir yn unol â pharagraff (1), caiff Cyngor o bryd i'w gilydd gyfethol pa bynnag aelodau sy'n ymddangos i'r Cyngor yn angenrheidiol ar gyfer cyflawni ei swyddogaethau a chaniateir penodi'r cyfryw aelodau i eistedd ar unrhyw bwyllgor o Gyngor newydd a gyfansodwyd o dan reoliadau 17, 18 neu 19 neu o Gyngor o dan reoliadau 20 neu 21.

(3) Ni chaiff aelodau cyfetholedig bleidleisio mewn unrhyw gyfarfodydd neu drafodion Cyngor na'i bwyllgorau.

(4) Rhaid peidio â chymryd nifer yr aelodau cyfetholedig i ystyriaeth at y diben o benderfynu cyfanswm aelodaeth Cyngor o dan baragraff (1).

Tymor penodiad aelodau

4.—(1) Yn ddarostyngedig i reoliad 10 (aelodau sy'n gymwys i'w hailbenodi), tymor swydd unrhyw aelod a benodir ar neu ar ôl 1 Ebrill 2010 neu a ailbenodir ar ôl 1 Ebrill 2010 fydd rhwng un a phedair blynedd fel a bennir gan y corff sy'n penodi wrth benodi.

(2) Os diddymir Cyngor o dan adran 182 o'r Ddeddf, bydd swydd unrhyw aelod o'r Cyngor a ddiddymir yn dod i ben ar unwaith pan ddiddymir y Cyngor hwnnw.

(3) Os oes Cyngor newydd yn cael ei sefydlu o dan adran 182 o'r Ddeddf, ar gyfer dosbarth neu ran o ddsbarth Cyngor presennol, caiff Gweinidogion Cymru bennu bod rhaid i swydd unrhyw aelod o'r Cyngor presennol ddod i ben yn union cyn sefydlu'r Cyngor newydd.

Tymor penodiad aelodau cyfetholedig

5. Ni chaniateir penodi aelodau cyfetholedig am gyfnod hwy nag un flwyddyn, a rhaid peidio eu hailbenodi ar ddiwedd eu tymor oni fydd y Cyngor yn penderfynu bod ailbenodi felly yn angenrheidiol neu'n fanteisiol ar gyfer cyflawni swyddogaethau'r Cyngor.

Penodi aelodau gan awdurdodau lleol

6.—(1) Rhaid i bob awdurdod lleol perthnasol y gosodir ei ardal (neu ran ohoni) yng ngholofn 2 o Atodlen 2 wneud tri phenodiad ar y Cyngor perthnasol a osodir yng ngholofn 1 o'r Atodlen honno.

(2) Rhaid i berson a benodir yn unol â'r rheoliad hwn fod yn aelod o'r awdurdod lleol sy'n ei benodi.

(3) Pan fo aelod a benodwyd gan awdurdod lleol yn peidio â bod yn aelod o'r awdurdod lleol a'i penododd, rhaid iddo beidio â bod yn aelod o'r Cyngor ar ddiwedd y cyfnod o ddau fis sy'n cychwyn ar y dyddiad y mae'n peidio â bod yn aelod o'r awdurdod lleol a'i penododd.

Penodi aelodau gan sefydliadau gwirfoddol

7.—(1) Caiff Gweinidogion Cymru wahodd pa bynnag sefydliadau gwirfoddol y penderfynant fod ganddynt fuddiant digonol yn y gwasanaeth iechyd mewn dosbarth Cyngor, i gymryd rhan mewn penodi personau ar y Cyngor o dan reoliad 3(1)(b).

(2) Rhaid i'r sefydliadau gwirfoddol a ddewisir o dan baragraff (1), rhyngddynt, wneud cyfanswm o dri phenodiad ar y Cyngor perthnasol a osodir yng ngholofn 1 o Atodlen 2 ar gyfer pob ardal llywodraeth leol berthnasol (neu ran ohoni) a osodir yng ngholofn 2 o'r Atodlen honno.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff (4), rhaid i bob sefydliad gwirfoddol benodi nifer cyfartal o aelodau i'r Cyngor.

(4) Os nad yw niferoedd yr aelodau sydd i'w penodi yn caniatáu penodi niferoedd cyfartal o aelodau gan bob sefydliad gwirfoddol, a bod angen aelodau ychwanegol er mwyn cyflawni gofynion y rheoliad hwn, penodir yr aelodau ychwanegol hynny gan ba bynnag sefydliadau gwirfoddol a benderfynir drwy gytundeb rhwng y sefydliadau hynny neu, yn niffyg cytundeb erbyn dyddiad y caiff Gweinidogion Cymru ei bennu at y diben hwnnw, fel y caiff Gweinidogion Cymru benderfynu.

(5) Rhaid i aelod a benodir yn unol â'r rheoliad hwn fod yn aelod o'r sefydliad gwirfoddol sy'n ei benodi, neu fod â chysylltiad â'r sefydliad hwnnw.

(6) Pan fo aelod a benodwyd gan sefydliad gwirfoddol yn peidio â bod yn aelod o'r sefydliad gwirfoddol a'i penododd, neu'n peidio â bod yn gysylltiedig ag ef, rhaid iddo beidio â bod yn aelod o'r Cyngor ar ddiwedd y cyfnod o ddau fis sy'n cychwyn ar y dyddiad y mae'n peidio â bod yn aelod o'r sefydliad gwirfoddol a'i penododd, neu fod â chysylltiad â'r sefydliad hwnnw.

Penodi aelodau gan Weinidogion Cymru

8. Nifer y penodiadau a wneir gan Weinidogion Cymru ar y Cynghorau perthnasol a osodir yng ngholofn 1 o Atodlen 2 ar gyfer pob ardal llywodraeth leol berthnasol (neu ran ohoni) a osodir yng ngholofn 2 o'r Atodlen honno yw chwech.

Gweithdrefnau ar gyfer penodi aelodau

9. Rhaid i'r cyrff sy'n penodi sicrhau bod trefniadau priodol wedi eu gwneud ar gyfer dewis a phenodi personau yn aelodau a bod y trefniadau hynny yn cymryd i ystyriaeth—

- (a) yr egwyddorion a bennir o bryd i'w gilydd gan y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus;
- (b) y gofyniad bod y modd y dewisir ac y penodir aelodau yn agored a thryloyw;
- (c) pan fo'n briodol, y gofyniad o gystadleuaeth deg ac agored wrth ddewis a phenodi aelodau;

- (ch) yr angen i sicrhau bod ymgeiswyr llwyddiannus yn bodloni'r criteria dewis perthnasol a pha bynnag safonau cymhwysedd a osodir mewn canllawiau gan Weinidogion Cymru, ac nad ydynt wedi eu hanghymhwyso o dan reoliad 12 rhag bod yn aelodau.

Aelodau sy'n gymwys i'w hailbenodi

10.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraffau (2) a (3), caiff aelod fod yn gymwys i'w ailethol pan ddaw tymor ei wasanaeth i ben.

(2) Caiff person wasanaethu fel aelod o Gyngor am wyth mlynedd, fan hwyaf.

(3) Wrth gyfrifo'r cyfnod o wyth mlynedd y cyfeirir ato ym mharagraff (2), rhaid cyfuno pob cyfnod o wasanaeth fel aelod o unrhyw Gyngor, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i wasanaeth mewn Cyngor blaenorol, Cyngor y newidiwyd ei ddsbarth, Cyngor a gymerodd drosodd y cyfan neu ran o ddsbarth Cyngor arall, a gwasanaeth mewn Cyngor a ddiddymwyd.

Tymor swydd — trefniadau trosiannol ar gyfer aelodau a benodwyd eisoes ar Gynghorau sy'n parhau

11.—(1) Tymor swydd unrhyw aelod o Gyngor sy'n parhau yw gweddill tymor swydd cyfredol yr aelod hwnnw, hyd yn oed—

- (a) os yw hynny'n golygu bod aelod o Gyngor sy'n parhau yn gwasanaethu'n hwy na'r uchafswm o wyth mlynedd y cyfeirir ato yn rheoliad 10(2); a/neu
- (b) os yw parhad tymor swydd aelod neu dymhorau swyddi aelodau yn golygu bod gan Gyngor sy'n parhau fwy o aelodau, ar sail dros dro, nag y darperir ar ei gyfer yn rheoliadau 6, 7 ac 8.

(2) I osgoi amwysedd—

- (a) bydd darpariaethau rheoliad 10 yn gymwys i aelodau o Gynghorau sy'n parhau pan ddaw eu tymor swydd cyfredol i ben; a
- (b) mae darpariaethau rheoliadau 6, 7 ac 8 yn gymwys i Gynghorau sy'n parhau.

Anghymhwyso rhag bod yn aelod

12.—(1) Mae person wedi ei anghymhwyso rhag ei benodi yn aelod, a rhag bod yn aelod, os yw'r person hwnnw—

- (a) yn gadeirydd, cyfarwyddwr neu'n aelod o gorff gwasanaeth iechyd perthnasol;
- (b) yn gyflogedig gan gorff gwasanaeth iechyd perthnasol;
- (c) yn darparu, neu'n gyflogedig gan berson neu gorff ac eithrio sefydliad gwirfoddol sy'n darparu, gwasanaethau o dan y Ddeddf yn unol â chontract a wnaed rhwng y person neu'r corff hwnnw a Bwrdd Iechyd Lleol perthnasol, neu ag Ymddiriedolaeth GIG berthnasol;

(ch) yn aelod o Gyngor arall; neu

(d) yn

- (i) ymarferydd meddygol;
- (ii) ymarferydd deintyddol;
- (iii) fferylllydd cofrestredig;
- (iv) optometrydd cofrestredig neu'n optegydd cyflenwi cofrestredig o fewn ystyr Deddf Optegwyr 1989;
- (v) nyrs gofrestredig neu fydwraig gofrestredig;

sy'n darparu gwasanaethau fel y cyfryw o fewn dosbarth y Cyngor; ac eithrio nad yw darpariaethau is-baragraff (a) yn gymwys i unrhyw berson sy'n aelod cyswllt o Fwrdd Iechyd Lleol yn unol â darpariaethau Rheoliadau Byrddau Iechyd Lleol (Cyfansoddiad, Aelodaeth a Gweithdrefnau) (Cymru) 2009(1);

- (dd) o fewn y pum mlynedd blaenorol wedi ei gollfarnu yn y Deyrnas Unedig, yn unrhyw un o Ynysoedd y Sianel neu yn Ynys Manaw o unrhyw dramgwydd ac wedi cael dedfryd o garchar (pa un a ohiriwyd y ddedfryd ai peidio) am gyfnod o ddim llai na thri mis heb y dewis o ddirwy;
- (e) yn destun gorchymyn cyfyngiadau methdaliad neu orchymyn interim neu wedi gwneud cyfaddawd neu drefniant â chredydwy;
- (f) wedi ei ddiswyddo, am reswm ac eithrio dileu swydd, o unrhyw swydd gyflogedig gyda chorff gwasanaeth iechyd.

(2) At ddibenion paragraff (1)(dd) ystyrir mai dyddiad y gollfarn yw'r dyddiad pan ddaw'r cyfnod arferol a ganiateir ar gyfer gwneud apêl neu gais mewn perthynas â'r gollfarn i ben, neu, os gwneir apêl neu gais o'r fath, y dyddiad y penderfynir neu y rhoddir y gorau yn derfynol i'r apêl neu'r cais, neu pan fo'n methu oherwydd nad aethpwyd ymlaen â'r achos.

(3) Pan anghymhwysir person am y rheswm ym mharagraff (1)(e)—

- (a) os dirymir y methdaliad ar y sail na ddylai'r person fod wedi ei ddyfarnu'n fethdalwr neu ar y sail bod dyledion y person wedi eu talu yn llawn, daw'r person hwnnw yn gymwys i'w benodi yn aelod ar ddyddiad y dirymu;
- (b) os rhyddheir y person o fethdaliad, daw'r person hwnnw yn gymwys i'w benodi yn aelod ar y dyddiad y'i rhyddheir;
- (c) os telir dyledion person yn llawn ar ôl iddo wneud cyfaddawd neu drefniant â chredydwy, daw'r person hwnnw yn gymwys i'w benodi yn aelod ar y dyddiad y bydd y cyfryw ddyledion wedi eu talu yn llawn; ac
- (ch) pan fo person wedi gwneud cyfaddawd neu drefniant â chredydwy, daw'r person hwnnw yn gymwys i'w benodi yn aelod ar ddiwedd cyfnod o bum mlynedd o'r dyddiad pan gyflawnir telerau'r weithred o gyfaddawd neu'r trefniant.

(4) Yn ddarostyngedig i baragraffau (3) a (5), pan fo person wedi ei anghymhwyso o dan baragraff (1)(f), caiff y person hwnnw, ar ddiwedd cyfnod o ddim llai na dwy flynedd, sy'n cychwyn ar ddyddiad y diswyddo, wneud cais mewn ysgrifen i Weinidogion Cymru am ddileu'r anghymhwysiad, a chaiff Gweinidogion Cymru benderfynu bod yr anghymhwysiad i ddod i ben.

(5) Os yw Gweinidogion Cymru yn gwrthod cais i ddileu anghymhwysiad, ni chaiff y person hwnnw wneud cais pellach cyn diwedd cyfnod o ddwy flynedd sy'n cychwyn ar ddyddiad y cais, ac y mae'r paragraff hwn yn gymwys i unrhyw gais dilynol.

Terfynu aelodaeth ac atal dros dro aelodau

13.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys i unrhyw berson a benodir yn aelod o Gyngor o dan reoliad 3 neu, yn achos aelodau o Gynghorau sy'n parhau, i unrhyw berson a benodwyd yn aelod o dan reoliad 2 o Reoliadau 2004.

(2) Os yw Gweinidogion Cymru yn penderfynu—

- (a) na fyddai er budd y gwasanaeth iechyd yn nosbarth Cyngor; neu
- (b) na fyddai'n gydnaws â rheolaeth dda Cyngor,

pe bai person yn parhau i ddal ei swydd, caiff Gweinidogion Cymru, yn ddarostyngedig i baragraff (7), symud y person hwnnw o'r swydd honno.

(3) Os daw i sylw Gweinidogion Cymru fod person a benodwyd bellach yn anghymwys i'w benodi o dan reoliad 12, caiff Gweinidogion Cymru symud y person hwnnw o'r swydd honno.

(4) Os yw person a benodwyd wedi methu â bod yn bresennol mewn cyfarfod o'r Cyngor, neu o gyfarfod o bwyllgor Cyngor, pan oedd yn ofynnol bod y person hwnnw yn gwasanaethu ar y pwyllgor hwnnw, am gyfnod o dri mis neu ragor, caiff Gweinidogion Cymru symud y person hwnnw o'r swydd honno, oni fodlonir hwy—

(a) bod achos rhesymol dros yr absenoldeb; a

(b) bod y person hwnnw yn gallu bod yn bresennol mewn cyfarfodydd o'r fath o fewn pa bynnag gyfnod a ystyrir yn rhesymol gan Weinidogion Cymru.

(5) Cyn gwneud penderfyniad i symud person o'i swydd o dan unrhyw un o'r paragraffau uchod, caiff Gweinidogion Cymru atal deiliadaeth swydd y person hwnnw am ba bynnag gyfnod yr ystyriant yn rhesymol.

(6) Rhaid i berson yr atelir ei benodiad o dan baragraff (5) beidio â chyflawni swyddogaethau unrhyw aelod o'r Cyngor.

(7) Ni chaiff Gweinidogion Cymru derfynu nac atal tymor aelod yn ei swydd o dan y rheoliad hwn heb ymgynghori â'r Cyngor, y Bwrdd CIC ac, os nad Gweinidogion Cymru a benododd yr aelod, y corff perthnasol a'i penododd.

(8) Bydd person sy'n peidio â bod yn aelod yn rhinwedd gweithredu paragraffau (2) neu (4) yn anghymwys i'w ailbenodi yn aelod am gyfnod o ddwy flynedd.

Ymddiswyddo o fod yn aelod

14.—(1) Caiff aelod ymddiswyddo ar unrhyw adeg yn ystod y cyfnod y'i penodwyd ar ei gyfer drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i Weinidogion Cymru, a gaiff, onid hwy a benododd yr aelod, roi gwybod i'r corff perthnasol a'i penododd yn ogystal ag i'r Bwrdd CIC, cyn gynted ag y bo modd ar ôl cael yr hysbysiad ysgrifenedig o ymddiswyddiad.

(2) Y dyddiad y bydd ymddiswyddiad drwy hysbysiad a roddir yn unol â pharagraff (1) yn cael effaith fydd—

(a) os pennir dyddiad yn yr hysbysiad fel y dyddiad pan fydd yr ymddiswyddiad yn cael effaith, y dyddiad hwnnw; a

(b) mewn unrhyw achos arall, y dyddiad pan fydd Gweinidogion Cymru yn cael yr hysbysiad.